

aviat que provinent del gr. βόθρος 'fossa' (com admet el REW³, 1233, no sense objeccions de Prati), car s'hi oposa el tractament THR > rr; l'alternança B-/F- fa pensar, quant a l'italià, en un origen pre-romà (¿potser sorotàptic?), però això dubto que es pugui fer extensiu al català, més que més apartant-se tant el sentit del nostre *forra* del de l'it. *forra*, *forrone*; el nostre *forra*⁴ i el fr. *fourré* em semblen en canvi ben acceptables com a derivats de *forrar*. En definitiva és prudent reservar un judici definitiu quant al català, tot inclinant-nos pel substrat en italià.

¹ La forma cat. *feure* que invoca Gamillscheg (*Rom. Germ.* I, 175-6) no fóra increïble en fonètica catalana, però com que només coneixem «*feure* de la spasa» en l'edició antiga de la *Cròn.* de Pere el Cerimoniós (25), potser no és més que una errada. — ² També hi ha, i per cert bastant sovint, el consonantisme català *folrar*, *folradura*, en textos medievals tardans del Lenguadoc occidental, ço que ens fa pensar en un possible catalanisme, cosa que, tractant-se d'un article susceptible d'importació comercial, no ens pot meravellar. La seva freqüència podria suggerir un tractament especial del grup germànic -DR-, si aquest grup consonàntic va entrar en un temps en què -DR- ja s'havia canviat en -JR-; però no és més que una possibilitat abstracta, i poc probable, no coneixent-se'n altres casos. — ³ Un cas únic seria el d'un doc. alt-aragonès de la fi del S. XI: «una casulla aurifresa cum *judine* de lino, et cum suo vestimento de bocren», *Cart.* de Fanlo, 110. De tota manera la forma divergent i el caràcter únic ens deixa en el dubte. — ⁴ Cf. encara *forra* 'lastre del navío' cast. segons Alonso de Palencia (191d), però aquest sembla que hagi d'haver-se extret de *zaborra* SABURRA i llavors poca relació hi pot tenir (veg. DCEC IV, 804b; ¿potser ultracorreció basca de SABURRA?).

Foliat, V. *folll* **Fòlvida* és mot italià, potser mal llegit, no català **Fom*, evident lectura falsa per *fons* o *som*

FOMENT, pres del ll. *fomēntum* 'calmant, bàlsam, lenitiu', 'aliment del foc', derivat de *fovēre* 'escalfar', 'amoixar, donar galivances', 'animar'. □ 1.ª doc.: Belv.; en l'acc. 'medicament d'aplicació externa per fomentat, per ajudar a curar' abans, i ja en alguns tractats de fi de l'E. Mj.

DERIV.: *Fomentar* [S. XIV, Manescalía de Klagenfurt; *Tresor dels Pobres*: en l'acc. mèdica]: «*fomentar la nafra*: fovere vulnus; *fomentar o ajudar*», DT0 1670; «*fo*. o escalfar un membre dèbil; *fo*. una sedició», Lacav.; «a la resplendor de tan rutilants raigs, no la pogueren obscurir ni eclipsar les espessures dels núvols, que la embetja y malícia solen, per malignitat, *fomentar*», Carles Ros (1736, *Adages i Ref.*, p. 5); «lo conde de Ricla --- *fomentà* y donà major increment a les òperes y balls en lo teatro, balls de màscares, en est, y en lo de Llotja, desde Nadal fins a Quaresma», B. de Maldà (*Exc.*, p. 167); *fomentació* [c. 1500, Cau-

liac; Agricultura del Prior Agustí, 1617; *DAG.* i *AlcM*; «*fomentació* o medicament que escalfa», DT0. 1670]; *fomentador* [Belv.]; *fomentament*.

Refocillar [1487], pres del ll. cl. *refocilare* (b. ll. -*cillare*) id., derivat de *fōcūlum* 'escalfador', i aquest, de *fovēre*: «y tal oració - havent proferida, / sol en tu conec - transsubstanciat / lo pa, en virtut - de excellent vida: / poder és immens - qui no'l comprèn mida, / d'on nostre esperit - n'és *refocillat*», Fc. Prats (JMBover, *BiEscrBal.* II, 157.5.10); *refocillació*. *Confovem* (? *AlcM*).

Fon, a penes es pot dir que hagi existit mai tal forma, si no és en boca d'algunes persones incultes (jo no ho he sentit mai), car no existeix altra cosa que el singular *fons*, mot igual en singular i plural, o bé l'antic mossarabisme *fondo* (avui exorbitat per imitació del castellà), que alguns mal-parlants, artificiosament, ultracorregen en un *fon*; ¹ en tot cas trobo reprovable de fer-ne un article de diccionari i barrejar-hi el bàrbar hapax *fon* del «preparador» (no pas traductor) de Dante, Andreu Febrer. Que mai vagi existir un ll. FUNDU (*AlcM*) és totalment increïble, car fins llengües romàniques com l'it. i el cast. és versemblant que parteixin del FUNDUS neutre del llatí vulgar, amb acusatiu igual al nominatiu i que vagin usar *fondos* sing. en llurs etapes preliteràries i arcaïques, tal com el castellà *cuerpo*, it. *corpo*, són innovacions analògiques.

És trist haver de denunciar els defectes d'un llibre fet, amb admirable esforç i bells sacrificis, per gent tan mereixedora de gratitud. Però els interessos comuns del país i del saber passen per damunt de tot. Tot ve de l'actitud provinciana de mirar el castellà com «la llengua bàsica».

I la barbàrie fomentada des d'una obra com l'*AlcM*, que havia de ser un model de llengua correcta, va arribar a un sùmmum inconcebible quan els veiem usar el gravíssim barbarisme *fon* en definicions de certs articles de l'obra (*fonar*, *fonell*): és inevitable mostrar-se sever amb tals inconseqüències contra el bon criteri que presideix quasi tot el llibre; fa escriure de pensar que els senzills autors dels vells diccionaris balears — i no diguem ja *DAG.* —, el *DFgra.*, *Damen.*, *FebrCard*, cap dels quals no admet més que *fons* m. sing. es mostrin més zelosos de la unitat de la llengua, i més fidels a la veritat científica, que l'*AlcM*. Vegeu *FONS*. És tan bàrbar usar **fon* com ho seria usar **temp*.

¹ Quant al Rosselló i les Illes, s'hi suma la incòmprension del fet de fonètica sintàctica (purament regional i estranya a la resta de les nostres terres) en virtut del qual una combinació com *béns de fortuna* o *vents dominants*, *fons de la bóta* sonen, en el llenguatge oral, igual que *ben de fortuna*, *vén dominans*, *fon de la bóta*.

FONA, 'mandró, bassetja', del ll. FÜNDA id. □ 1.ª doc.: S. XIII, Jaume I.

«Nós faem venir dos fenèvols, e faem-los començar de parar; e éls volgren haver treves ab Nós --- e quant